

Přesně před 70 lety spadl Emilu Steblovi z Hrádku kámen ze srdce

Šílený nápad mu v koncentráku zachránil život

SPOLEČNĚ. Emil Stebel s manželkou říkají, že se nikdy neměli tak dobře jako teď.

VZPOMÍNKA. Stebel (první zprava) na snímku se svojí početnou rodinou v době, kdy byla válka ještě daleko.

HRADEK Je to na den přesně sedmdesát let, kdy Emil Stebel vylezl po dvou měsících z úkrytu. Hruzných několik vteřin, kterému mu zachránily život, si však sedmaosmdesátiletý muž vybavuje dodnes.

JANA GARTNEROVÁ

Nebýt, jak on tomu říká, poselství shůry, tedy spásné, avšak naprosto

šitélé mystenky, která ho napadla v koncentračním táboře, neseděl by tady teď po boku své ženy a nevychoval by tři děti v domku, který je součástí osady u Rykaly nad Hrádkem. Když vypráví svůj příběh, občas se mu v očích zalesknou slzy a zatřese hlas. Tak silně ho zážitek z války poznamenal.

Lidi, kteří přežili nacistické plány přímo zázrakem, je celá řada. Když nám učitelka ve škole vysvětlovala, jak důležitou roli hraje interpunkce, tedy

čárky ve větě, přidávala k dobru před příhodou. O úředníkovi, který sepisoval seznamy zatčených lidí pro Němce a podle jejich pokynů je posílal buď rovnou na smrt, nebo na práci. A tím, že špatně udělal čárku, zachránil dotyčnému člověku život. Měl ke jménu v řadě stovek dalších uvést: „Popravit, nelze propustit.“ Ale on napsal: „Popravit nelze, propustit.“

Emil Stebel pochází z dvanácti dětí a vyrůstal stejně jako mnoho zdejších lidí v bídě. Táta pracoval v kamenolomu, kde se hodně pilo, takže z výplaty často donesl domů mamince jen almužnu. „Co jsme si vypěstovali a vychovali, to jsme měli k jídlu. Nakupovat nebylo za co. Spíše se směňovalo. Když přišla válka, měly tři rodiny z Hrádku na pokyn odjet do Německa na práci. Naše byla mezi nimi. Čekali jsme ráno sbalení a ustrašení. Zachránil nás místní německý učitel. Měl velkou moc. Zakázal všechny tři rodiny vyvézt pryč,“ vykládá senior.

Koupil kradené hodinky

Poté byl jako mladý chlapec přidělený na robotu k německé rodině, která žila v Jablunkově. Pracoval na jejich statku od rána do večera. „Měli mě rádi, vycházeli jsme dobře a já byl vděčný, že v době útrap na tom nejsem tak špatně,“ říká starý pán. Jelikož válka spěla ke konci, vše mohlo skončit happy endem.

„Jenže jednou mi kolega přinesl na prodej krásné hodinky. Dal jsem mu

za ně všechen svůj našetřený výdělek. Půl roku byl klid. Pak přišlo gestapo, že jsem hodinky ukradl a před Vánocemi roku 1944 mě sebrali. Zavřeli mě do pivnice a odtamtud jsem putoval do koncentračního tábora Myslowice. Věděl jsem, že je zle,“ vzpomíná Stebel.

Všechny je postřeli

O strašných podmínkách v koncentráku se netřeba rozepisovat, o nich už každý slyšel, a muž v něm strávil „jen“ dva měsíce. V minus dvaceti stupních s ostatními vězni vykopával v okolí Katovic miny, které nevybuchly. Každý den jejich život visel na vlásku. Na posilňovou dostávali večer kvaky s vodou.

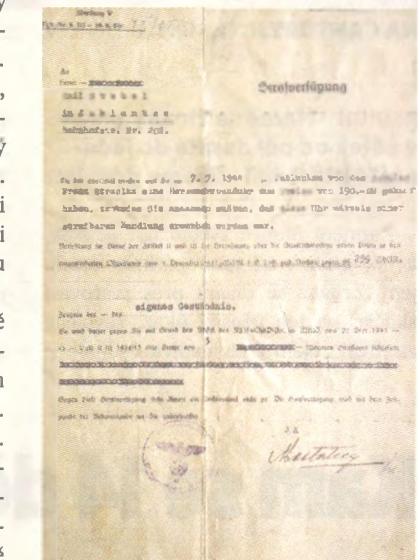
Jak ruská fronta postupovala, v lednu 1945 přišel rozkaz k evakuaci lágru. Všem Němci řekli, že se celý mysłowický tábor stěhuje do Dachau. Nastal hrozný zmatek. Vězni museli okamžitě ven, kde je strážci naháněli do nákladních vozů. Kdo se jen trochu opozdil, byl zastřelen.

„Jak jsme tak urychleně v řadě opouštěli barák, jako by mi v tu vteřinu nějaký hlas zašeptal, ať skočím za pec v rohu vedle dveří. A já skočil. Schoulil jsem se za ní a nedýchal. Těžké esesácké boty vzápětí nepochodovaly do ubikace. Gestapák kontroloval každý kout a zřejmě jen záznakem se za pec nepodíval. Vidět mě tam, jsem po smrti. Pak hluk zvenčí utichl. Odvahu vylézt jsem sebral až večer. Za nějaký čas jsem zjistil, že žádné nákladáky do Dachau nedojely.

Všechny lidi z nich totiž Němci v lese postřeli,“ poznamená tiše senior.

Jemu nezbylo, než se dva měsíce schovávat v chlévě u beranů. V březnu 1945 mu přestalo hrozit nebezpečí a mohl konečně ven. Po válce si muž postavil svépomocí rodinný domek oženil se a není dne, aby neděkoval tomu hlasu shora. Na následky denodenního promrznutí v lágru v podobě bolavých kloubů si nestěžuje. Dnes směle tvrdí: „Nikdy jsme se neměli tak dobře, jak se máme teď.“

FOTO | JANA GARTNEROVÁ

DOKUMENT. Rozsudek ohledně údajně kradených hodinek, který nad ním vynesli Němci, má stále schovaný.